

Het Geluwe - Reutelbeekpad

REUTELLEN LANGS DE GELUWEBEEK

Provincie
West-Vlaanderen
Door mensen gedreven

Kwaliteit. Het zit in ons.

a

b

c

Het educatieve Geluwe – Reutelbeekpad is een korte 2 km luswandeling rond het bufferbekken op de Geluwe – Reutelbeek op de grens tussen Geluwe en Menen. Het is een groene vinger die de stad binnen dringt en waar natuur in volle ontwikkeling is. Educatieve borden langs het wandelpad voorzien je van achtergrond en fijne weetjes. Er werd een houten vlonderpad in het bufferbekken aangelegd waardoor je ten volle van de natuur in het bekken kan genieten. Deze folder voorziet je van extra achtergrond tijdens, voor of na de wandeling.

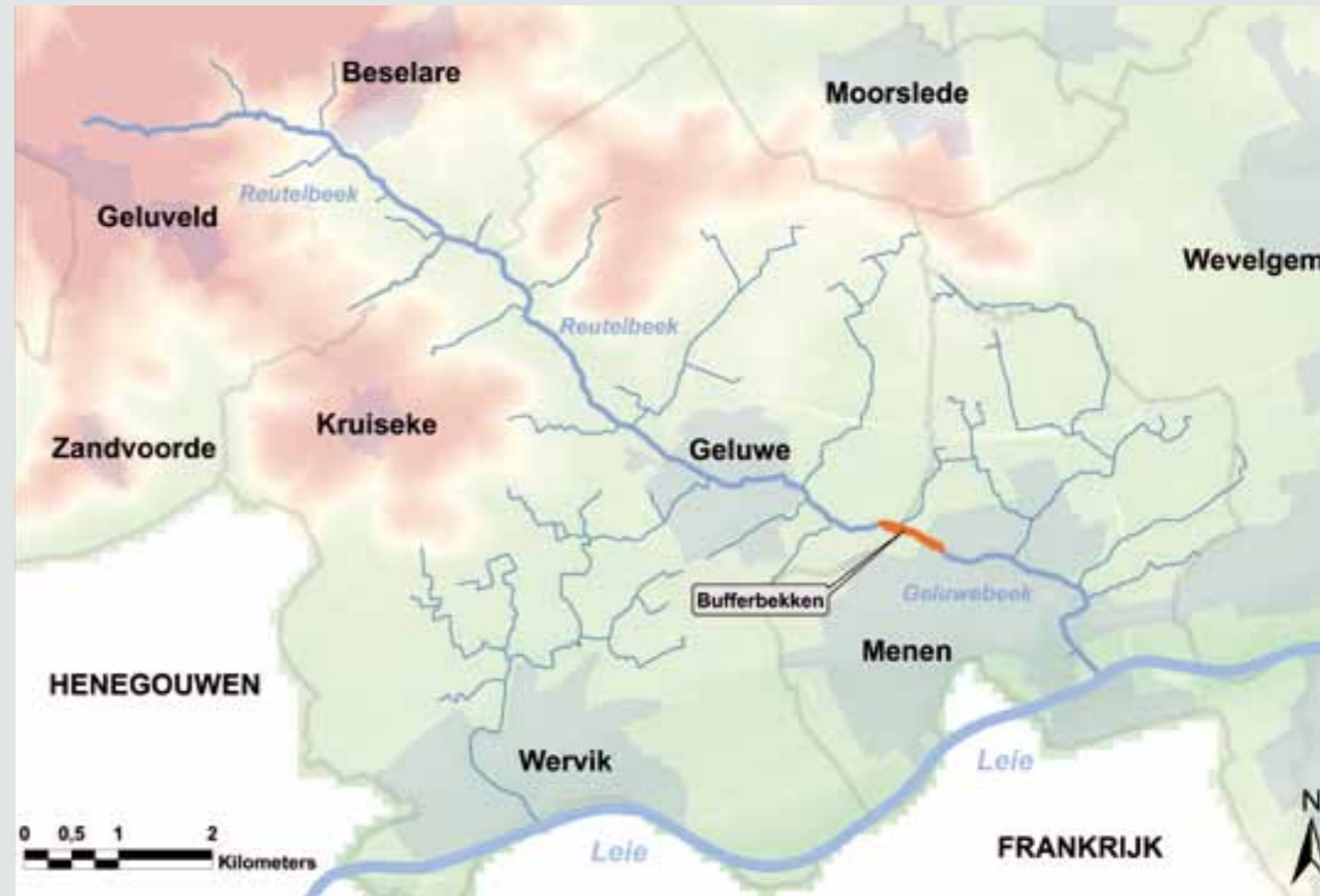
Het educatieve wandelpad is een onderdeel van een nieuwe veilige groene fietsverbinding langs de Geluwe – Reutelbeek die fietsers toelaat om te fietsen tussen het centrum van Geluwe en het centrum van Menen. Het fietspad slingert langs de beek, gaat via twee nieuwe fietstunnels onder de drukke N58 en vervolgt verder haar weg langs het bufferbekken. Langs de fietsroute werden groene elementen ingeplant, doet Natuurpunt inspanningen om interessante groene stukken te beheren en aan te kopen en ontwikkelde het bufferbekken tot een ware natuurparel.

We starten de wandeling aan het bufferbekken in Menen ter hoogte van de nieuwe wijk 'Ons Dorp'.

Het bufferbekken

De naamgeving van de beek is soms een beetje verwarrend. Tussen Zonnebeke en de grens met Menen wordt de beek Reutelbeek genoemd, vanaf Menen wordt ze Geluwebeek genoemd. De beek heeft dus twee namen. De Geluwe - Reutelbeek watert samen met haar zijbeken een oppervlakte van 4730 ha af. Dit wordt het hydrografisch bekken genoemd en strekt zich uit over het zuidwesten van Zonnebeke – Zandberg, het Polygonebos ten zuiden van Zonnebeke, Beselare centrum, Geluveld centrum, het grondgebied Geluwe en het noordelijk deel van de stad Menen.

a. nieuwe fietstunnel onder de N58 - b. het bufferbekken aan de rand van de nieuwe wijk Ons Dorp, het landschap verandert razend snel - c. natuurbeheer in het bekken zorgt voor gevarieerd natuurschoon

Overzicht van het afwateringsgebied van de Geluwe - Reutelbeek

Bij zware regenval, vooral in de winterperiodes van 1991, 1993 – 1994 en 1994 – 1995, trad de Geluwebeek uit haar oevers en kenden verschillende woningen in de P. Jansonstraat in Mene wateroverlast. De overstromingen dreigden nog toe te nemen door de aanleg van een Aquafin-collector binnen de sectie van de overwelfde Geluwebeek ter hoogte van de Bruggestraat.

Op verzoek van het provinciebestuur West-Vlaanderen en in opdracht van Aquafin werd de afwateringsproblematiek onderzocht. In overleg met de stadsbesturen van Wervik en Mene werd uiteindelijk geopteerd voor het uitgraven van een bufferbekken met een bergingscapaciteit van 26.000 m³ tussen de Guido Gezellestraat te Mene en de Komenstraat te Geluwe (Wervik).

Door de inplanting van het bufferbekken stroomopwaarts van de P. Jansonstraat en het voorzien van een debietsbegrenzer worden in de eerste plaats de woningen in de P. Jansonstraat beschermd tegen wateroverlast. Ook biedt deze inplanting van het bekken (stroomopwaarts van de stad Mene) een beveiliging van de waterafvoer doorheen de stad. Anderzijds zorgt het bufferbekken voor een beter opvang van het water dat komt van het stroomopwaarts gelegen centrum van Geluwe.

De aanleg van het bekken start in september 1998. Door onvoorziene omstandigheden zoals zeer onstabiele gronden, lange neerslagperiodes en de ontoegankelijkheid van de 2,7 ha grote terreinen, kon het bekken pas afgewerkt worden in augustus 2000. Gelukkig dat de werken op kerstdag en tweede kerstdag 1999 grotendeels voltooid waren! De zeer hevige neerslag zou de inwoners van de P. Jansonstraat een zeer natte kerst bezorgd hebben, een overstromingsramp werd nipt voorkomen. De kostprijs van de werken (grondverwerving niet inbegrepen) bedroeg 650.000 euro. Aquafin financierde daarvan de helft.

a. Tuinen in de P. Jansonstraat staan blank - b. Vernielde tuinen na overstroming - c. Waterellende door overstroming van de beek

Volg het onverharde pad langs het bufferbekken. Sla ter hoogte van 'Hof Ter Wynckele' links af naar het houten vlonderpad dat door het bufferbekken loopt.

Hof Ter Wynckele

Voor je staat de gerenoveerde historische hoeve 'Hof Ter Wynckele', nu gekend als 'Hoeve De Schrijver'. Het is een oude hoeve aan de boorden van de beek die voor het eerst beschreven werd in 1490. Toen was het 25 bunders (vroegere oppervlakte eenheid) of 35,4 hectare groot. Ook op de Ferrariskaarten van 1777 staat de hoeve duidelijk aangegeven.

d. Deel van het afgewerkte bufferbekken. Er zijn nog geen struiken aangeplant en de huizen van de wijk 'Ons Dorp' zijn nog niet gebouwd. In de verte zie je Hof Ter Wynckele. - e. bufferbekken bij maximale vulling

a

b

Let op de Ferrariskaart ook op de toen nog bochtige natuurlijke loop van de beek en de laag gelegen natte weiden langs de beek (in het groen aangegeven), ook wel meersen genoemd. Op de kaart kan je duidelijk zien dat er buiten de woonkernen weinig bebouwing was. Ook de perceelsgrenzen, die toen beplant waren met hagen, kan je duidelijk zien. De hagen hielden toen het vee in de weides (prikkeldraad bestond nog niet) en waren voornamelijk doornhagen zoals meidoorn en sleedoorn.

Wandel verder op het vlonderpad en daarna op het onverharde pad op de rand van het bufferbekken.

c

a. Bosrietzanger - b. Koekoek - c. Samengevoegde Ferrariskaart van de beekvallei anno 1777

Natuur in en rond het bufferbekken

Het vochtige bufferbekken is het ideale biotoop voor de ontwikkeling van een prachtige rietkraag. Het is een magneet voor heel wat natuurschoon en prachtige rietzangers (zie infobord aan vlonderpad). Het vlonderpad is de ideale plaats om op een mooie zomerdag te luisteren en te kijken naar de Kleine karekiet, de Bosrietzanger of de Blauwborst. In de rietkraag of in andere weelderige begroeiing van het bufferbekken proberen ze hun kroost groot te brengen.

Van de koekoek is gekend dat ze haar eieren in het nest van een andere vogel legt en dikwijls zijn de genoemde rietzangers het slachtoffer. Andere jongen of eieren worden uit het nest gegooid van zodra de koekoek uit het ei kruipt en de nietsvermoedende pleegouders voeden het jong plichtsgetrouw op. De natuur is hard, maar toch zo mooi!

Een veel en graag geziene gast in de buurt van het bufferbekken is de Boomvalk, ze broeden namelijk in de buurt in de toppen van hoge populieren. Het is een kleine snelle valk die gespecialiseerd is in het vangen van zwaluwen en andere kleine vogels in de vlucht, vaak heel hoog in de lucht. Boomvalken zijn ook verzet op libellen die ze meestal in de vlucht op eten. Met een beetje geluk zie je ze vanaf juni jagen boven het bufferbekken. Ze maken daarbij spectaculaire duikvluchten en achtervolgingen, een adembenemend schouwspel. Vanaf begin september vertrekken ze al naar het verre zuiden.

Groene en Bruine kikker vinden samen met padden hun plekje in het vochtige bufferbekken. De poelen zijn voor hen ideaal om eieren af te zetten. Ook Kleine watersalamander komt er aan z'n trekken, maar is wel moeilijker te vinden.

d

e

f

d. Boomvalk - e. Bruine kikker, foto Hugo Willocx - f. Kleine watersalamander, foto Hugo Willocx

a

Opvallend zijn de vele libellen in de buurt van het bekkens. Vooral in de late zomer duiken ze massaal op. Het zijn echte acrobaten, constant in de weer met het vangen van vliegjes, muggen en andere insecten. In tegenstelling tot wat vaak gedacht wordt vangen ze insecten niet met hun harde monddelen (die hard kunnen bijten) maar met hun poten. Ze kunnen in alle richtingen vliegen (zelfs achteruit) en halen snelheden tot 50 km/h, wat hen tot één van de snelste insecten maakt. Het grootste deel van hun leven brengen libellen als larve door in het water. Om te verpoppen kruipen ze op een rietstengel omhoog en kruipen uit het skelet (verveling) van hun larvale lichaam. Mits een beetje zoekwerk kan je de skeletten terugvinden op de topjes van rietstengels. Ze zijn vrij hard en kunnen bewaard worden in een doosje.

Nadat je het brugje bent overgestoken wandel je verder langs het pad.

De knotwilgenrij werd aangevuld met jonge knotwilgen. Ecologisch zijn ze bijzonder belangrijk (zie educatief bord). De Steenuil, onze kleinste uilensoort, broedt voornamelijk in holtes. Knotwilgen, met hun gekke vormen en vele holtes, zijn daar uitermate geschikt voor. Door de bolle kop en het relatief dikke verenpak lijkt de Steenuil groter dan hij is. Het vliegbeeld kenmerkt zich door een snelle, lage, golvende vlucht waarbij de brede, afgeronde vleugels goed zichtbaar zijn. Steenuilen zijn deels ook overdag actief. Dan kunt u ze open en bloot, zonnend of op de uitkijk zittend, waarnemen. Ze vangen vooral muizen, maar hun dieet bestaat ook voor een groot deel uit insecten en wormen.

Sla links af en wandel richting Hoeve Van Ryckeghem. Een educatief bord informeert je over het landschapsbedrijfsplan dat onlangs uitgevoerd werd op de hoeve. Rechts van de hoeve zie je een vijver met enkele dode bomen. Dit stukje is in eigendom van Natuurpunt en wordt als natuurgebied beheerd.

b

a. Blauwe glazenmaker, foto Hugo Willocx - b. Bloedrode heidelibel, foto Hugo Willocx

Blijf links van de hoeve en wandel verder door het klaphekje en langs de schuur. Ga niet op het erf van de boerderij, respecteer de privacy van de bewoners.

Volg de oprijlaan van de boerderij tot het einde. Sla links af in de Kardinaal Cardijnlaan.

De Duitsers hebben vanaf 1916 aan de leperboog vier verdedigingslijnen uitgebouwd met een groot aantal bunkers. Op het grondgebied van Menen, in WO I een Duitse garnizoensstad, hebben de Duitsers tussen 1914-1918 heel wat militaire infrastructuur gebouwd waaronder ook bunkers in het westelijke deel van Menen (Koekuit en tussen Geluwe en Menen). In de omgeving van de Geluwebeek zijn er nu nog twee bunkers bewaard: in de Kardinaal Cardijnlaan en achter de hoeve in de leperstraat nr 411. Ook in de hoeve in de Menenstraat (Geluwe) is een bunker bewaard.

De huidige Kardinaal Cardijnlaan kreeg haar naam in 1972, voordien werd deze weg betiteld als Buurtweg 27. In de 19e eeuw heette die buurtweg tot aan de grens met Geluwe, de Delefortriestraat, een naam die refereerde naar de bewoners van de hoeve Delefortrie die te situeren was op het uiteinde van de huidige Kardinaal Cardijnlaan nr 200. Het tracé van de aarden weg tot achter de Colruyt is hetzelfde tracé als van de oude Delefortriestraat.

Naast de vroegere hoeve Delefortrie (zie plannetje Geluwebeek anno 1850) bevinden zich nu de gebouwen van de firma Tyber, opgericht door Gustave Tyberghein. Gustave Tyberghein was een bekend industrieel te Menen. Hij is geboren te Menen op 20 juni 1877 en is er overleden op 29 juni 1957. In 1906 stichtte hij een rubberfabriek in de Busbekestraat in Halluin. In 1930 richtte hij een textielbedrijf op in de Kunstenstraat waar o.a. fluweel werd gemaakt. Eind de jaren 40 werden nieuwe bedrijfsgebouwen opgetrokken langs de leperstraat waar aanvankelijk meubelstof geproduceerd werd om zetels te garneren.

c. Gewone oeverlibel, foto Leander Depypere - d. Steenuil, foto Yves debosscher - e. Hoeve Van Ryckeghem

c

d

e

a

b

c

In de jaren '50 schakelde men over op het aanmaken van namaakbont, wat het uithangbord van de firma Tyber werd.

Volg de weg verder tot de Gustave Tyberghestraat waar je links af slaat. Op het einde van de weg, net voor de brug over de Geluwebeek is er een groot grasperk. Dit wordt een zone die ingericht zal worden als speelgroen. Een inrichtingsplan is nu in opmaak door de landschapsplanner van de provincie West-Vlaanderen in overleg met de groen- en jeugdendienst van de stad Menen. De uitvoering is voorzien voor 2011.

d

a. Vuurvlinder op Boerenwormkruid, foto Leander Depypere - b. Bunker in Kardinaal Cardijnlaan met een nieuwe bestemming - c. paringshart waterjuffer, foto Leander Depypere - d. Geluwebeek anno 1850

plan educatieve route

Inlichtingen

Toerisme Wervik

Koestraat 63

8940 Wervik

T 056 31 49 29

www.nationaaltabaksmuseum.be

of

Toerisme Menen

Rijselstraat 77

8930 Menen

T 056 53 23 63

www.menen.be/toerisme

of

Steunpunt Natuur- en Milieueducatie Zuid

Provincie West-Vlaanderen

Streekhuis Zuid-West-Vlaanderen

Doorniksesteenweg 218

8500 Kortrijk

T 056 24 99 92

www.zuid-west-vlaanderen.streekhuis.be

De wandelroute is niet bewegwijzerd – Laarzen zijn op een deel van het parcours aan te raden bij regenweer – Delen van het parcours zijn niet geschikt voor buggy's

D/2010/0248/30

natuurpunt

Provincie
West-Vlaanderen
Door mensen gedreven

